

Цетиње, 31. августа.

Једна важна ствар. По нас Словене, а Србе на по се и од значаја. Русија се почела на далеком истоку да утврђује. Са својим негдашњим противником и непријатељем Јапаном склопила је споразум за источну Азију. Са Њемачком је такође скопила споразум ради подјеле сфера у Персији. А сад води преговоре с Кином.

Савез, који је 1902. г. склопио Јапан са Енглеском био је толико ојачао Јапан, да се оставио свом жестином према Русији. Из нестрпљивости прешло се на сукобе, док најзад није плануо велики руско-јапански рат. Ти заплети на далеком истоку Русији су нанијели много квара и пошљедице те осјећала је до скоро.

Сада видимо обрт на боље. Увиђавамо и једне и друге стране приступило се споразуму, док је најзад повољно и окончан, на задовољство обију страна. Тим споразумом не само да су регулисани њихови међусобни односи и изглађене све несугласице, него је међу њима постигнуто и чврсто пријатељство, које је нашло ових дана израза у телеграмима, што су их оба цара измијенила, о чему смо већ раније опширно проговорили.

Исто тако окончан је и споразум између Русије и Њемачке о Персији. Преговори, који су још раније вођени у Потсдаму дали су повољног резултата, јер је на основу њих ових дана склопљен уговор између једне и друге царевине, којим су њихови међусобни односи у Персији регулисани.

Још су били остали на далеком истоку нерегулисани односи између Русије и Кине. Сад се приступило и томе.

Као што из Петрограда јављају, ових дана почињу тамо преговори између представника Русије и Кине о обнављању трговинског уговора који датира још од прије тридесет година.

Овим преговорима придаје се велики привредни и политички значај, јер обнављање трговинског уговора између Русије и Кине биће од велике важности по обије царевине.

Као што је познато, у пошљедње вријеме између Русије и Кине врло често је долазило до несугласица и до сукоба. Чак се једно вријеме вјеровало, да се те диференције не могу мирним путем изгледати, те се наглашавало како је у изгледу да ће између њих доћи до разрачунавања оружаном руком.

Те несугласице и ти сукоби, који су до велике заоштрениости довели, потицале су због питања о обновљењу и ревизији овог уговора, на коме се сада ради.

Како су све несугласице сада изглађене, те се приступа преговорима за склапање новог трговинског уговора, те је опште увјерење да ће и споразум с Кином Русија повољно окончати.

Када је 1881. г. склопљен трговински уговор између Русије и Кине прилике су много горе биле него сада.

Општа политичка ситуација сасвијем је другаче изгледала. Она се сада побољшала знатно у корист Русије. Нарочито је од важности њен споразум са Јапаном, с којим је раније била у размирици, док се Кина на њ много ослањала.

Ти добри односи између Русије и Јапана, који ће бити несумњиво од утицаја на политичко стање у источној Азији, имаће знатног утицаја и на руско-кинеске преговоре.

Зато се с правом и очекује, да ће овим трговинским уговором стање Русије бити много побољшано.

Само се на окончање ових преговора не може брзо изгледати. Они ће ићи и теже и спорије, јер су предмети о којима ће се водити ријеч и значајни и замршени.

Као основа овим преговорима биће уговор склопљен прије тридесет година. Како су се, као што рекосмо, и политичке и привредне прилике знатно измијениле, то ће и сам уговор бити тако измијењен, да ће једва остати од њега остати. На тај начин стари уговор служиће само као подлога новим преговорима и нови уговор биће из основа прерађен и склопљен тако, да о ревизији старог уговора не може бити ни ријечи.

Код таквог стања ствари сасвијем је разумљиво што преговори неће ићи брзо и глатко и што су у изгледу многе тешкоће.

Али ма колике биле те тешкоће и те препоне при преговорима око склапања новог уговора извјесно је, да ће се оне савладати и да ће до повољног резултата довести. И једна и друга страна увјерена је о корисности тог уговора и о важности његовој, те ће добром вољом радити све, да до споразума дође.

Тиме ће се много допринијети да се Русија на далеком истоку што више учврсти и да све своје ствари тамо регулише. И тако ће њени интереси на далеком истоку бити потпуно обезбијеђени, што је неминовно од великог привредног и политичког значаја.

Учвршћена и обезбијеђена тако на далеком истоку, Русија ће бити у могућности да се не троши више тамо као до сада, те ће у напријед сву своју пажњу моћи да обрати како унутрашњем развићу и унапређењу, тако и ближег истоку. А то је оно што овај важан корак велике словенске државе има по нас Словене, а на по се Србе, особито бити значај.

Забављена догађајима на далеком истоку и запослена њима, она нити је могла нити је била у стању, да води рачуна о блиском истоку толикој мјери као што ће од сада, пошто се на далеком истоку потпуно обезбиједи.

Како овај обрт на боље пада баш у дане када се са свију страна балканском питању обраћа велика пажња, то ће он бити и од пресудног утицаја на ријешење балканског питања и по судбину балканских Словена, а нарочито нас Срба, јер смо били остављени на милост и немилост других, којима није баш тако за срце била прирасла судбина нашег народа.

Учвршћујући се на далеком истоку велика словенска држава од сада ће, увјерени смо, о злој судбини Словена моћи више да води рачуна и да настане, да им се положи олакша како би од сада могли да гледају на бољу будућност и да се несметано све више развијају и напредују.

Цетиње, 31. августа

Јуче је у Кијеву на свечан пачи откривен споменик Александру II. Овој свечаности присуствовао је и двор.

У Кију су встале силне поплаве, које су огромне штете нанјеле, па су и људи јако пострадали. Људских жртава има на хиљадама, а још више их без крова остало.

Ових дана је предан саобраћају тунел испод Елбе, који везе Хамбург с америчком облашћу Елбе.

Председник аустријске владе, барон Гауч, данас је отпутовао у Црну Гору ради преговора о немачко-чешком споразуму.

Аустријски бискуп, који је дуго вријеме пробавао по бањама, из Пилца се повратио у Шенбрун.

Савјетовања о миру

— Конференција ради очувања свијетског мира —

Ту скоро састали су се из разних земаља многи угледни људи, професори универзитета из Берлина, Минхена, Париза, Рима, Беча, Брисела, Копенхагена и т. д. као год и разни сенатори и бивши министри из цијелог свијета. То је била конференција ради савјетовања за одржање мира.

Ова се конференција оснива на задужбини америчког милионера Карнеџија. Задужбина та има сврху, да подупире свеопшти свијетски мир. Не треба разложити, да је рат од вајкада уништавао сву силу људских живота, многима онемогућио даљу egzистенцију, а да о уништењу економских тековина и не говоримо. Поименце штете економске, које доноси за собом рат, побудиле су владу и народ Сједињених Држава северне Америке, да се акцији за свијетски мир што више посвете. Влада је то учинила тако, да је са разним државама склопила уговоре о увођењу судова за мир. Народ је учинио своје, оживотворивши Карнеџијеву задужбину са имовином од педесет милиона круна.

Ова задужбина има шљедече сврхе: темељито научно истраживање узрока рата и успјешних средстава, којима би се могло рату стати на пут. Унапређење што бољег развитка међународног права и складних установа у њему у свим народима и државама. Што више проширити у јавном мњењу познавање разлога, нарави и уплива ратова и средстава, да им се стане на пут. Подупирање свију установа, које имају сличне сврхе, било у целости, било djelомично.

Да се узмогну ови циљеви постићи, закључили су трусте Карнеџијеве задужбине да овај посао подијеле у шљедеча три одјељења: Одјељење за међународно право; одјељење за народну привреду и

историју; и одјељење за саобраћај између народа и за одгајење.

Конференција, која је половицом овог мјесеца засједала у Берну, бавила се ријешењем радња око другог одјељења. Конференција је претресала питање рата у економском и историском погледу.

Конференција овога другог одјељења подијелила се у три комисије. Прва се имала бавити економским и историским разлозима ратова, друга са наоружавањем за вријеме мира, а трећа са питањем како да се што више утиче на склад у међународном животу.

Сазив босанског сабора

Сабор Босне и Херцеговине сазван је за 19. септембар. Како је сабор по октроисаном уставу постављен на принципу конфесионално-пропорционалног заступања, а по утврђеном реду, то ће у овом засједању бити председник сабора Србин православни, досадањи потпредседник Војислав Шола. Његово председништво ће трајати док траје ова сесија, па ће у трећој доћи за председника католик, као што је у првој био муслиман. А сву тројицу председника и потпредседника, који се од сесије до сесије измјењују на председничком положају именује владар.

Влада мишљење да ово засједање сабора неће дуго трајати и да ће још у првој половини октобра сједнице бити одложене.

Као што се држи, ово засједање биће најважније од досадашњих, јер има да ријеша око осамдесет законских предлога, међу којима се налазе и многи финансиски предлози, а нарочито о разним порезима. Како се овим законским предлозима о разним порезима мисли да се народ још више оптерети, то противу њих избија негодовање у српским круговима.

То негодовање они овако излажу:

Из посланичких кругова врло се мало чује о тим важним законским основама, па нам се чини, да би те законске основе заслуживале много више пажње, него што им наши посланици поклањају. Треба би многа господа да о њима много више промисле и да добро промозгају, хоће ли те основе онако безбрижно влади гласовати. Морају добро уочити да ова година баш није подесна за подизање пореза. Ми мислимо да би овај сабор имао у првоме реду да промисли о томе, како би се у многим нашим крајевима паушал отписао, а не како би се нови порези на народ ударили. Можда није лошије године скоро код нас било од ове. Нарочито Херцеговина је убијена. Велика жега, која је ове године тамо владала, убила је жито, дуван и грожђе. Херцеговини ове године пријети управо глад, па ће морати бити прва брига и сабора и владе, да тражи пута и начина, да се што више отклони бијела, која од овогодишње неродице чека наш народ. Не вјерујемо да ће се овај пут наш народ задовољити звучним и празним резолуцијама и говорима кроз прозор, него он чека данас стварне помоћи.

На жалост ми код нас не видимо ниједне политичке странке ниједног посланика нити ниједног органа наших политичких странака, које су у сабору заступане да је овом важном питању проговорно.

Шаг више шапута се међу нашим посланицима, да наш трговачки сталез плаћа мало порезе и да му треба порез новисити. Ми се можемо само чудити како се код нас са много лакоће говори о повишењу порезе. У другим државама претресају се та питања годинама и годинама са највећом озбиљношћу и са највећом тачношћу испитују се све могуће економске прилике у народу, па се тек након многог претресања изнашају на дневни ред.

Можда је ово мишљење и претјерано, али је за прилике у Босни и Херцеговини карактеристично.

Ништа се не даје, а много се узима.

Духовне академије у Русији

— Наставни план у духовним академијама измијењен —

Петроград, 20. августа

Одавно се већ ради у Русији, да се наставни план у духовним академијама измијени. Та тежња избијала је с времена на вријеме, али су јој стојале на пут разне препријекe и нијесу дозвољавале да се проведе у дјело. Али сада је и с тим свршено.

Како су ове измијене од важности, а нарочито по нашу земљу, из које долазе у Русију многи да се школују по духовним руским академијама, то и излажемо у чему се оне састоје.

Као што напоменуемо, Синод је допио знатне одлуке о наставном плану у духовним академијама. Прије свега је повећан број предмета, који су обавезни за све студенте. У обавезне науке уноси се: литургија, црквена археологија, у вези с историјом хришћанске умјетности, историја и критика руског сектанства. Од ранијих обавезних предмета остављају се: дидактика, методологија наука, које се предају у богословским школама, јеврејски језик, који је обавезан само за оне слушаоце, који изјаве жељу да ће га изучавати, и нови језици, који ће се предавати тако исто само онима, који желе. Историја, филозофија и педагогика, нијесу више обавезни. Изучаваће их само они, који желе. Стари су језици остали у групи обавезних предмета, али под нарочитим условима. Прије се студентима дозвољавало да изучавају било један, било други језик. Сад, пак, у петроградској и московској академији изучаваће се само грчки језик, а у вијенској и казанској искључиво латински. У казанској академији изучаваће се и тибетски језик.

Ове измијене ступају у живот ове јесени.

Угарска према Аустрији

— Сукоб између Аустрије и Угарске —

Посјета, коју је овијех дана учинио предсједник аустриског мини-

старства Будим - Пешти, доводи се у везу са сукобом, који је настао између једне и друге половине монархије.

Као што је познато, оскудица меса у Аустрији нагнала је Аустрију, да тражи од Угарске одобрење да може повећати континент меса, што се смрзнуто из Аргентине увози. Угарска је овај захтјев одбила и условљавала је повећање континента меса са концесијама, којима би јој Аустрија требала да пружи. Прво је тражила непосредну везу са пруском жељезницом, а затим је тражила да не мора према ранијој обавези градити личку жељезницу. Како на те услове Аустрија није могла да пристане, то је између једне и друге наступио сукоб.

Сад је барон Гауч имао за задатак да се договори са угарском владом, да се све несугласице отклоне и сукоб изравна, али и да Аустрија дође до жељеног меса, пошто се становиштво већ почело да буну због оскудице у њему.

Нико није могао ни мислити, да ће питање о увозу меса из Аргентине у Аустрију довести до сукоба између Аустрије и Мађара. Свако друго питање, које је довело до препирке између једне и друге владе, имало је на једној и другој страни Лајте својих присташа и противника. Нарочито за Нијемце у Аустрији може се рећи, да су у најважнијим по монархију питањима стајали уз Мађаре, само да уздрже њихово пријатељство и осигурају њихову помоћ у борби против тежња других народа, нарочито словенских.

Данас су аустријски Нијемци најљући противници Мађарима. Уз Нијемце стоје и други народи. Љути противник Мађара д-р Карло Луегер не стоји више на челу града Беча, али је царски пријестони град ипак огорчен на пријатеље преко Лајте. Не ради се о другој форми владавине у монархији. Постојећа узрујаност не потијече ни од примања или непримања предложених војничких законских основа. Цијели заплет настао је ради тога, што Мађари не дозвољавају, да се и даље увози месо из Аргентине, чак не допуштају, да се и приспјело у Трст месо из лађе истовари, ако се њихови захтјеви ради жељезница на аустријском земљишту не задовоље.

Почетком године није питање о увозу меса било тако важно као данас. Ушљед велике љетошње

суше покупиће не само месо него и друга храна. Крма све више поскупљује, па и сам кромпир посве је изао. Најнужнија храна за људе и животиње мораће се са стране набављати. И за све то не маре Мађари. Општа неприлика њима је добро дошла. Макар и њихова сиротиња гладовала, само нека се њихова властела и спекуланти добрим пазаром марве обогате.

Огорчење у Бечу иде тако далеко, да бечки листовинод сјећају Мађаре на једну годину, кад је у Угарској завладала неродица. Онда се царевинско вијеће није освртало на то, што Угарска није заступана у бечком парламенту нити је прекачала по списима како да се држи наспрам свеопштој нужди у Угарској. Аустријска је влада предложила, а министарство је одмах прихватило његов предлог, да се Угарској прискочи у помоћ с много милиона форинти. Царевинском вијећу није тада у глави било политичко мудровање и сухи параграфи, него човјекољубље и здрав разум. А како раде данас Мађари и њихова влада?

Споменули смо, како Мађари хоће да искористе туђу неприлику у своју корист, па уједно иду за тим, да и Хрватску, која је с Угарском у „неразрјешивој свези“, изиграју. Вукли су бана и сваку хрватску делегацију за нос, обећавајући израду личке жељезнице, па би сада хтјели, не само да обећање, задано Хрватској, него и обвезу наспрам заједничке владе монархије да избегну.

Како ли се жилаво држе Мађари уговора, кад се ради о њиховим интересима. А како је с вршењем уговора утаначена с Хрватском? Оно што од Аустрије захтјевају, мора се извршити. Али вршити своје обвезе наспрам Хрватске — за то не бриже.

То најбоље показује да се народности, а нарочито Словени у Угарској, не могу никаквом добру надати у њиховој борби са Бечом.

Њемачка према Енглеској

Још једна афера абди Марока

И прије Њемачка није могла да гледа равнодушном на Енглеску. Али од како се она онако отворено изјаснила о Мароку и о преговорима француско-њемачким у Њемачкој је не могу да виде. Зато је једнако и окривљују како је она крива што још француско-њемачки преговори нијесу завршени и што се питање око Марока развлачи. онтужујући је како је она камен спотацања. Још ъемачка штампа онтужује Енглеску како очиглед-

коравом поврати и придружи друговима и њиховој цјесми.

— Сине, Бог нег' је с тобом и нека ти удјели срећу!... стење стара мајка.

— Стојане!... зове удљавана дјевојка.

По њихови се гласови изгубише у збирци. Стојан ишчезну у редовима, а они сташе у жагли.

Мајка гледа у правцу, којим је отишао, те може више ништа да угада...

Млада дјевојка подиже крај од прегаче и скрива лице.

Кад се Стојанова мајка поврати кући, поче с нова да јеца, отвори стари, на многим мјестима испрепунци сандук, подиже рубље и комаде одијела, те извуче испод њих једну поштану свијећу... Затим је зашлци предиком, клеку и молећи удараше без превида челом о земљу.

Међу тијем загрмеше топови код Драгомана: то се догодило четвртог новембра године 1885.

Једном ноћу сањала је стара Цепан... један велик облак... у њему иду војници... и Стојан је био међу њима... Света мајко боже!... Каква грозота!... Облак гутњи... небо праска, земља дршће... управо као да је кавва битка... Стојан ишчезну у облаку... она га више не види... А сада!...

Она се узврлоци на јастуку и пробуди.

по иде на то, да побуни Француску да изазове Њемачку и да тако дође до оружаног сукоба, у који би се и Енглеска умјешала и од тула користила.

Зато је ъемачкој штампи сада добро дошао један напис, који је изашао у једном бечком листу. Како је тај напис уперен противу Њемачке, а сам лист се исповједио, да потиче од једног енглеског дипломате, то се ъемачка штампа најоштрине оборила на енглеског посланика у Бечу Картврица и од тога направила велику аферу. Нападајући на Картврица, ъемачка штампа га онтужује најсмјелије и тражи да се он ради сатисфакције Њемачкој безусловно по казни уклони из Беча. Она вели, да Картврица није првина, да испада противу Њемачке. Он је то чинио и кад је у Минхену био, јер су тада енглески листови доносили највеће поезде противу Њемачке, а писао их је исти Картврица. А за вријеме анексије Босне и Херцеговине, веле, нападао је на безобзирније на Аустрију. Значи да је одлучан непријатељ Нијемца.

Све то служи ъемачкој штампи, да захтијева од Њемачке, да тражи сатисфакцију од Енглеске. Не буде ли то Енглеска хтјела да учини милом, да је нагнају силом. Та сила треба, веле, да се употреби тако што ће се онемогућити Картврица на аустријском двору. Нека, веле, ъемачка влада зато опозове свога посланика Чирског из Беча и нека га не повраћа на дужност све до год је Картврица тамо. Уз то траже и да се енглеска роба у Њемачкој бојкотује.

А ево шта је у ствари. У једном бечком листу изашао је интервју сарадника тога листа са једним страним дипломатом. У том интервјуу тај дипломата је рекао:

— Француска није повредила алгесираски уговор. Све што је она учинила, на све је имала пуно право, и то не само по уговору који је закључен у Алгесирасу него нарочито на основу споразума који је она закључила са Њемачком 1909. године. И ниједна од великих сила није ништа замјерала држању Француске. Па ни Њемачка. Француска није учинила ништа, што би било противно уговору од 1909. Француска није ничим повредила оно повлашћење Њемачке, које је познато под формулом „отворених врата у Мароку“, нити је имала намеру, да то повлашћење повриједи. И наједанпут и без никакве мотивације, Њемачка шаље оклопњачу „Пантер“ за Агадир. Од Њемачке, то је био удар против уговора, који је закључила са Француском 1909. године...

— Ја говорим отворено: Оште је осјећање, да Њемачка изазива рат. Ово вјешито изазивање почиње да бива позориво. Иза одашиљања „Пантера“ за Агадир и иза целокупне ъемачке спољашње политике, у колико се она слаже са овим провокацијама, за онага који познаје Њемачку, не стоји једна клика, која се безобзирно уплеће у разне европске центре. За Њемачку би се данас могло рећи као и за Француску пред 1870. Онда су Тилерије руководиле политиком Француске, па и законскодавно тијело било је организовано из неколико креатура тилериских. Тилерије су провонцирале онај жалосни рат са Њемачком. У Њемачкој се данас води одозго, а не из народа. Царска, ъемачка влада не репрезентује јавно мишљење земље, као

Иако око тамно... мрачно... Само што вјетар на пољу завјаја.

Битка! Господо Боже, Неусе Христе, сачувај нас!... Света дјево Маријо смилуј се Стојану!...

И све до зоре више није могла заспати.

— Оче Петре, шта значи облак?... ушта она зором.

— Облаци: двије су врете облака, Цено... једни носе кишу, други лијено вријеме. Какав је био облак, што си ти сањала?

Она му испривовиједи свој сан.

Стари се Петар замисли... Није се могао сјетити, да ли се у његовој Сановицик излази сличан облак... По ипак, када угледа престрашено лице Ценино, које је тјескобно гледало на њега, смилова се и рече: «Не бригај Цено... добро си сањала! Један облак знади колико и вјетер... добићеш писмо од Стојана...»

Лице се женино засја.

Након шест дана доби она писмо посредовањем једног добровољца, пријатеља Стојанова, који је водио српске заробљенике.

Писмо је било од њеног сина. С њим озе журно пошту, да јој га прочита.

Мајко, шаљем ти овај лист, написан из безу руке, да Те завјестим, да сам здраво и да смо побједили Србе. Живјела Бугарска!... Ја сам здраво, а и Рангил Стојанов је здраво, и ујакон је Димитриј здраво и шаље мајци својој поздрав. Са старан Срба

ПОДЛИСТАК

ХОЋЕ ЛИ СЕ ВРАТИТИ?...

— Иван Вазов —

Те јесени лежаше изнад Витрена¹⁾ густа магла и дим.

Влажно је и хладно, лијена киша сипи... небо изгледа да се претворило у пару и почиња дубоко над ниским сеоским колибама.

На улици се, која је покривена блатом колико је год дуга и широка, чује хука и штрпогет. Кола, у која су упрегнути хитри коњал, говоре с војничким одијелом, које вуку волови, возари и марна. Испуњавају простор између обје гостинице.

Кроз ову се зорку тиска недавно покупиљена војска: једни су у војничким кабанацима, други у кожама, с краном, које је окренуто напосле, готово сви имају грубе вулене покриваче, пребачене попут кабанаци на погама кожне папуче, прикочане везама... На грудима се укрштавају два реда патрона, о раменима носе пушке, оквићене шимширомним гранатама: о пушкама више добро спремени тобоци.

Хладно је, блато довири све до кољена, етралица одуја... по они пјевају и цјевају непрестано...

Весела младеж!

¹⁾ Витрен, мјестанце у северној Бугарској некадашњој Тракији.

Ниже врата крме стоји група официра. Сељаци су дошли и мотре провиселе ратнике.

Пред средњом су се крчком сакупили жене, дјевојке и дјеца... у раздераним одијелима сви преплашени и румени од студени. Они прате недавно уновачене војнике из Витрена, опраштају се с њима и желе им «срећан пут»... А војници се журе с пуковњиком у Софију, а одатле ће на бојиште.

— Оно је Гириватов син!... Срећа те пратила, Цвјетко!

— О!... погледај тамо!... Рангил је прошао...

— А тамо Денковијат... Хе, Ивоне, ондје ти је мајка!

Брао иде цијеће од руке до руке, а сузе теку низ образе... Ријечи заостају не изговорне на већ отвореним успама... а војници пролазе и пролазе...

— Мона!... Ено нашег Баће, виче једна дјевојка свијетле косе и руменкастих образа.

— Баћо!... Стојане! виче једно осјогодишње дијете и пружа руке за војничком.

— Сине!... сине!... зове мајка кроз плач.

Један млад, црноок зомак окрену се на пети и иступи из реда. Он пољуби мајчину руку, пољуби сестре у чело, узнемије које му даде једна дјевојка, прикочна га на груди и зајену за капу, па се журним

што je to slučaj sa engleskom vladom. Царева околна инспирисала је експедицију за Агадир. Кад би њемачка имала владу, која се руководи јавним мишљењем земље она не би водила ову несрећну мароканску политику...

— Ова мароканска политика имала је неколике опасне фазе. Треба се само сјетити афере у Касабланци. Да тада није Њемачка попустила, дошло би до рата. У сличном стадијуму налазимо се сад. Ако се Њемачка не умјери, то значи конфликт, у коме ће Енглеска стајати неопходно уз Француску. Погрешно је што је Њемачка изазвала мароканско питање у овако озбиљном тренутку. Зар турско питање није довољно озбиљно? Нико не може знати шта се од данас до сутра може догодити у Турској. Зар ви мислите, да је Аустро-Угарској пријатно, што се њеним интимним савезник (Њемачка) сад игра мароканском ватром? Шта се тиче Аустро-Угарске Мароко? Аустро-Угарско је много ближа Турска.

За тај интервју речено је, да је вођен са једним енглеским дипломатом. Зато је, сасвим природно, сумња пала на енглеског посланика у Бечу Картврица, противу кога је њемачка штампа подигла силну кампању, тражећа сатисфакцију.

А сви се изгледа да је цијела ствар вјешто намјештена баш од самих Њемача, само да се нашкоди Енглеској, која им је у подрлац дошла због свога неумољивог држања у преговорима о Мароку. Измислили су интервју, подметнули га енглеском посланику, па га сад криве, да би нанакостили Енглеској.

Революционарна акција у Русији

— Руски револуционари олет се спремају за борбу —

Русија се олет налази пред револуционарним покретом.

Као и увијек до сада то је борба заснована на страни и сада има да се проведе кроз цијелу Русију.

Да су и овом приликом у овоме умилејани туђи прсти који искоришћују младе и бујне занесењаке руске, ван сваке је сумње.

Тај нови покрет јако нас подсећа на акцију, која се и противу наше земље предузима преко неких заблуделих наших синова, који су постали слијепо оруђе наших непријатеља.

Као што из Петрограда јавља у, руска полиција је добила извјештај да је ових дана у Швајцарској одржан један конгрес руских револуционарних организација. На овом конгресу су донијета неколике значајне одлуке о поновном предузимању активне револуционарне акције у Русији.

Јавља се да је израђен план за агитацију међу студентима, којим се иде на то да се студенти увуку што више у револуционарни покрет. Централни револуционарни комитет у свакоме универзитетском граду установиће мјесни комитет, коме ће бити једина дужност револуционарне академске омладине.

Затим ће се приступити стварању појединих штампарија за штампање револуционарних списа и прокламација.

На трећем мјесту предстоји подизање радионица за фабриковање бомби и експлозивног материјала.

Најзад је донијета одлука о поновном стварању терористичких борбених орга-

низација. Многи револуционари, који су овога лjeta изишли с издржавања осуде у Сибиру, биће придобијени за ове организације. У овом погледу значајан је један чланак из пера познатог реакционарног публицисте Мењшикова, под насловом: „Они се враћају!“ Овај чланак изишао је у „Новом Времену“, а у њему овај новинар, који је врло близак петроградској полицији, објављује да Русија стоји пред новим револуционарним покретом, пошто су се у Русији вратиле из иностранства све раније терористе. Оне ће опет предузети свој револуционарни посао. Зато Мењшиков тражи од владе најсуровију строгост против ма и најмањег израза револуционарних тежња и намјера.

И заиста, ових дана је у Петрограду, Москви, Кијеву, Харкову и Одеси извршен маса ханшења личности за које се посумњало да припадају револуционарима.

Једна одвратна појава

— Премјештање Матице Српске у Будим Пешту —

С болом у души, принуђени смо да се зауставимо на једну немилу појаву у једном дијелу нашег народа, која и овог пута баца на нас врло ружну сјенку.

Као што су новине широм свијета објавиле, у на далеко познатиј српској културној установи Матици Српској у Новом Саду откривена је велика проневијера. Њен благајник Лазар Манојловић, уз помоћ још неких других, проневијерио је 45000 круна матичине имовине. Злоупотребљавајући повјерење, које је у тој установи уживао, он је дизао тако суму по суму док није најзад проневијерио близу пола милиона круна. Он је дијелом признао и налази се у рукама власти, као год и један од његових саучесника, књиговођа Аркадије Марковић. Од његовог имања може се накнадити близу половине проневијереног новца и ако се и остатак од стране проневијеритеља не накнади, попуниће га чланови управе.

Па и ако стварно овом проневијером није угрожена опасност иметку Матице, жалосно је што се до овога дошло и што се тако што може десити чак у једној установи као што је то Матица Српска. Али кад је та жалосна појава свршена ствар, узалудно је свако кукање и пренемагање. Што је било — било и све кукање ту ништа не помаже. Сад само треба да се преневијерени новац такнади како сама установа не би у материјалној штети била, као што се надамо да и неће, и да се користе овим горко стеченим искуством како се овако што на чак ни слично не би у будуће дешавало.

Али је још жалосније што се сада прегло, да се од те материјалне штете која је сада задесила Матицу Српску и нехотице створи и морална штета овој српској установи, што се овај жалосни догађај хоће да искористи у личне сврхе да би се нанакостило појединцима, што се на рачун Матице Српске хоће да расправе личне међусобице.

Да је у Матици Српској било веће пажње и строжије контроле и да се више водило рачуна о ономе шта се и како се радило, немиповно је, да до овога не би дошло, нити би могло доћи да овако велика проневијера буде. Али је исто тако

српске им мајке... да ли оне већ знају?... Хе, младићи, почекните мало!

И она се поврати кући и дође пакон неког времена с бојом ракије. Она призва српске војнике, говорећи им, да ће им па сути.

Војник, што је чувао ратне заробљенике, осмјехну се и заповијед им, да стану.

— Велика хвала... Велика хвала... говорашу, припознавајући, уморни заробљеници, које је зарђајало и ознажило пиће.

— И за мене је остала једна капица... У твоје здравље бако... викну задовољно бугарски војник, испразни чашу до посљедње капке.

— Ми смо добри хришћани... они су добри хришћани... па олет ратујемо једни с другима? тако се чудила Цена, гледајући за њима како одлазе.

Мир је склоњен.

Дошло је Божић. Војници почеше да иду на доплет. На већ су се и у Витреп многи повратили. Само још нема Стојанчета — баш ни гласа од њега.

Стара се Цена брипе, брига јој изједа срце, а зле јој мисли пролазе главом. Дап иде за дан, а она непрестано гледа баштенским прагма и слуша, да ли сваке не шкрипе...

(Свршиће се)

неоспорно да ово што се десило сад овој управи, врло лако би се могло десити и свакој другој, без обзира ко је и какви људи сачињавају. Док је неваљалих и покварених људи, злоупотреба ће увијек бити и ма колико будно око бдјело, они ће моћи своје прљаве планове остваривати. Од туд се и може и протумачити што се злоупотребе и проневијере дешавају чак и у много уређенијим установама и код много културних народа. О томе свједоче безбројни примјери, који се на све стране дешавају чак и у најуређенијим државама. И сам догађај са крађом слике у париском Лувру, који у јакој мјери занима сав културни свијет, за то нам је најбољи доказ.

Али чак и кад бисмо дозволили да се она силна проневијера десила искључиво алкавошћу и немарношћу позваних — жалосна је чињеница ту и она се не може поправити. Био крив овај или онај, споредно је. Још мање се може дозволити да се од једне недаће прави друга, много већа, да се од овога зла, које је задесило Матицу Српску, ствара веће зло и да јој се са љубав личних међусобица пакости и увлачи у другу гору недаћу — испадима.

Та одвратна појава која избија из ове ствари, а која нас принуђава да се на ову недаћу Матице Српске нарочито зауставимо то је, што се хоће овај заоудес, који је задесио Матицу, да доведе у везу са једним другим много замашнијим чином, да се проневијера у Матици Српској доведе у везу са премјештањем ове српске установе из Новог Сада у Будим Пешту.

На глас о проневијери у Матици Српској у многим српским листовима поникла је виест како угарска влада намјерава да ову српску установу пренесе у Пешту како би је у будуће поштедила од оваквих и сличних недаћа, пошто би у Пешти била под јачом контролом угарских власти. А за тим се, све једна за другом, низале разне вијести у вези са том: о изашиљању владиног комесара, о владиној истрази и т. д.

Колико у томе има истине, није наше да испитујемо. Главно је, да се ту са нарочитом тенденцијом ради. То избија и из писана тамошњих српских листова. Док једни у томе назире тенденцију оних који су посредно за проневијеру криви, други одају тенденцију да тиме што више нашкоде противницима својим представљају их као упропаститеље ове српске установе. Било како му драго, главно је, да је то немила појава, која колико је одвратна, толико је и ненадиротска, несрпска. То су испади, који су за сваку осуду.

Чак и кад би постојала озбиљна намјера угарске владе — а ми смо, учени дубоким искуством, прије склони да вјерујемо, него да у њу не вјерујемо да се овом недаћом, која је ову настану српску културну установу задесила, користи и да оствари свој план, не само да није лијепо и да није патриотски, чојски и поштено вјешати о велика звона и злурадо се њоме служити, него је и одвратно што она може икаквог одзива наћи баш код оних, који су позвани да овај најновији акаг на српску свијест најодлучније одбију и тиме даду доказа да им је српска ствар преча од свега, а нарочито од њихових личних свирица.

Зато у колико дубоко жалимо што је Матицу Српску снашла проневијером близу пола милиона круна велика недаћа још дубље и јаче жалимо што у српском народу могу ма и за тренут наступити тако одвратне појаве као што је ова, која је у тијесној вези са вијешћу о премјештању Матице Српске у Будим-Пешту, из старе српске Атине, Новог Сада.

Тешимо се само, да ће се и овај најновији атак на војвођанске Србе разбити о будну свијест њихову и да неће ни за тренут дозволити да ико њихове недаће злоупотребује и искоришћује за своје задње сврхе. На тај начин ће се и о овом испаду говорити само као о пропадом покушају, који ће бити и остати само као узалудан испад, који је промашио своју циљ.

„Братство Чикотићи“

Подгорица, 28. августа

Боже драги, каквих ли нема гријехова на овоме јадном и жалосном земаљском шару; шта ли се не догађа од мученог и грјешног народа, а све је томе узрок немарност и лабви поступак родитеља на спрам свога порода, само да му не би на жао учинили. Али, када тако родитељи пуштају своју дјецу у неваљали посао, зашто бар не би власти употребили судску казну према таквим родитељима, да приморају њих, да дјецу упуते на добар и користан рад како би од њих изашли ваљани домаћини. На тај начин општина би имала доброга грађанина а држава искреног војника. Зато

ћу о томе овдје изнијети један штетан и посве неуредан поступак.

У нашој вароши од неко доба образовало се од неколико дјеце неко друштво, који су узели назив „Братство Чикотићи“. Ово друштво има свој тајни састанак, гдје се о неваљалом поступку договарају; послје се разиђу и пођу гдје је коме мјесто одређено — неки иду по туђим њивама, те воће краду, неки по пијаци чине кашардук, те по гдје коме кесу с новцима дигну. Полиција по који пут пође у траг овоме, похвата ту дјецу и повеле их до тамнице, притвори их, па их сутра дан одмах пусти, и они тако слободно настављају свој опасни и штетни занат. Они се поносе тијем именом; кад га ко позове: „деси ли ти Чикотић?“ — одговара поносито: јесам!

Овдје ћу навести и један примјер да је то кривича до њихових родитеља.

Једном приликом, тако с неколицином сједи, поведе се говор о овоме братству Чикотића. Ја одмах наставих и овај поступак њихов строго осудих и на велико моје изненађење један између присутних са осмјехом ха—ха—ха одговори ми: „И мој је син Чикотић“ и, хвалећи га како је хитар као муња, заврши: „дјеца као дјеца, не треба им се чудити“.

Јели ово за сваку осуду! Није ли ово стидно, и како такви родитељи не узму ову ствар за опасну, и каква на овај начин очекује будућност његовог сина? Кад се у овим својим младим годинама навикну лупештини и неваљалом раду, шта ли ће видјети њихови родитељи ако доживе, кад њихови синови пријеђу двадесту годину, онда кад се онају јачом снагом. Не треба ту дуго размишљати, лако је погодити; он је у своје дјетњству сав свој рад посветио лупештини, — други посао никако не воли, њему је тај при срцу спојен; он онда постаје лупеж, аликовац, убица, шпијун и све оно што је противу морала и људског поштења, само тражећи начина како ће себе и своје животу угодити да олако живи, не осврћући се што га од тога најпослије може постићи, те ће од таквих људи, или да речем нељуди, варош и грађанство јако страдати, јер када се зло и отров укоријени међу народом оваквим људима тешко је то истријебити. Зато добро би било да власти на ово скрену пажњу, да узму у заштиту сирочад која су без родитеља, као на ствар хитне природе, да се такви строго казне, а њихови родитељи или старатељи, као штетни свога порода глобе и тамницама подвргну, док још ствар није узела јачег маха, јер ће се сви кајати онда, кад ће бити доцкан. Доћи ће дан кад ће њихова дјеца у највећим мукама проклињати себе и своје родитеље, што их нијесу упутили на добар и користан пут.

Н. Ст...ћ

Колера се шири

Са свију страна јављају како се колера све више шири и како нагло отима маха.

Санитетско одељење унутрашњих послова у Бечу саопштава, да се у Трсту појавио нови случај колере. Овај пут унесена је колера из Арбање. Неки слуга Ристан, који је код доласка пароброда приликом ревизије пронађен да је здрав, накнадно је оболио, те пренесен у болницу. Константована је азијатска колера. На Сушаку обољеле су, како је јављено, двије особе и то Љубица Чаргоња и Олга Јеленчић. Код обих је установљена колера. Уједно је бактериолошки завод истражио дејекта свих оних особа, за које је установљено, да су за вриеме болести долазиле у додир с болесницима, али је установљено, да ове особе нијесу окупене, услед чега су сада на Сушаку само ове двије особе болесне од колере. Код случаја Мате Маглана у Драги констатована је такође колера, а болесница Марија Јурашић је умрла. Марија Шартеп, која је с њом била у додиру, оболила је под сумњивим знаковима.

Како се из Солуна јавља, обољело је приликом транспорта резервиста на путу из Анатолије у Косово 15 резервиста, од којих су двојица умрли. У самом Солуну констатован је један нови случај.

У Будим-Пешти обољели су три радника у фабрици браће Шгајнер под сумњивим знаковима колере. Један је већ умро у страшином мукама. Пошто обдукцијом није подучен позитивни резултат, одређено је било дејекта бактериолошки истражити. Фабрични љекар др Нинко Шгајнер дао је обољеле раднике одмах превести у болницу за епидемске болести. Остали радници, који су с овима долазили у додира, стављени су на опажање, а читава фабричка роба дезинфицирана и свака даља опрема готове робе обустављена. Вели се, да фабрика сирови материјал за произвађање добија из Италије, па да је епидемија могуће оданде увучена, јер су обољели радници

пуцају непрестано читаве чете па једном и увијек пуцају за другима, но ипак се боје кад се ми с „Хура!“ затримо на њих!... Уми од Цвјетки моје дово ремење, заборавио сам га, а дјеца би га могла раздерати на парчад. Сјутра ћемо кроз драгомански кланав навалити на Србе. Ако се вратим, допијећу Кини поклон из Ниша, Теби шаљем један фришак, да га потрошиш, а Радулачу научиш, како се бацају гранате. А Тебе поздрављам ја. Твој поштни син Стојан Добров.

„Много поздрава старом Петру. Хгво сам му послати једну српску шешаву, но нијесам знао, како би је поправио. Оне посе далеко по не гледају добро. Мајко, много поздрава и Стојанчић!“

Радоет се усели у тужно срце Ценино. Она одуче своје старе касти до Стојанче. А и тамо велика радоет... но највише се радоет Радулачо новој труби коју му је најстарији брат обећао допијет.

Нашав на улицу, опази стара Цена гомили ратних заробљеника, а покрај њих једног бугарског војника. Учили јој се Стојанче, тако му је био сличан. Но не, није он. Она га отпоче да испитује, да ли јој доноси вијести од сина, али међу тијем сврати пажњу на ратне заробљенике, које је видјела сада први пут.

— Драги боже... шапутала је — и ово су Срби?... То су свакако добри људи... Не-

искључиво имали посла с тим материјалом. Градоначалник у Новој Пешти одредио је смјеста најстрожије мјере, да се болест и даље не рашири. Здравствени завод и здравствени одељак у министарству унутр. дјела смјеста су подузели потребне мјере опрезности, да ширење епидемије спријече. Према вијестима из Петрограда умрло је у симбирској губернији 8 особа од колере, у саратовској губернији 2, у тамбовској 3, у губернији астраханској у једној седмици су оболеле 62 особе, а 27 их је умрло.

Као што се види, колера све јаче бијесни.

Ми смо, Богу хвала, од ње ослобођени, али једнако треба да будемо на опрезу. Зато је и врло паметно што је граница према Турској затворена.

Домаћи послови

Радови наше општине

Управа цетињске општине израдила је нови план водовода за варош Цетиње. По њему би главни цијев ишао кроз катуњску улицу и била би удешена тако, да вода у довољној количини избија на врхове нове вароши, што до сада није био случај. Још ће се дати могућност да и појединачи уздуж ове улице уведу воду у своја стапове, те ће бити сигурни са долажењем лете. Трошак око овога износиће око 15,000 перпера. Шаљете су и три нове жлице воде на глави од Обзанице, на којима се данас ради и по свој прилици биће уведене у стари водовод, те ће се и у томе много користити.

Диоба воде у вароши врши се правилно и с рачуном, а најбоље је то што се за хљеб од прије 5 дана употребљава чиста Обзаница, те ће се на тај начин у мношве сачувати здравље становништва. Држи се, да ће се грађанству и у будуће издавати по досадашња количина воде (и ако су оба депозита празни!), јер се зна тачно колико воде доири, а колико се троши, што је при оваквим сушама и потребно рачунати. А ради се и на утврђењу цијена животиња намирница, што смо одавно вишећивали.

Све ово управа цетињске општине служи за похвалу и доказала је да се радом не моткава, на чак и раније грешке исправљају. Надамо се, да ће управа и одбор встрајати у свом сада започетом раду.

Противу скупоће

У Шопрону, у Угарској, месари су се картелиса и повисили цијене меса тако, да је у грађанству због тога било избило велико негодовање. Чим је за ово допшао општински одбор, ријешило је да овом уцељивању стане на пут и ослободи грађанство од несајесних спекуланата. У ту сврху општински одбор ријешило је да изврши пробу и дивно се увјери сажој цијени меса. Тако ће заклати неколико града говеда и онда ће месо измјерити и видјети са коликом добити раде месари, противу кога грађанство устаје. Ако се буде општински одбор увјерио, да месари одиста без потребе подижу цијене меса и могу га давати јефтиније, онда ће сама општина отворити кланицу и продавати месо грађанству по цијени коштања.

Као што се види, несавјесних продаваца је свуда, али та њихова несавјесност није дуга вјекна, пошто им се стаје на пут.

Нека и ово послужи као доказ да је крајње вријеме да се и код нас не сједи скрштеных руку.

Дневник

Пут Краља Господара. Њ. В. Краљ Господар прошлог уторника по подне отпутовао је својим аутомобилом у Бар, одакле се сјутра дан укрцао на свој јахт „Румију“ и извезао на море ради шетње. Истог дана послје подне Краљ Господар присио је у Гуж и у грушкој се луци задржао два и по сата и одатле пут продужио даље. У петак у вече стигао је на Сењску Ријеку, гдје је преноћио и у суботу у јутру је наставио пут за Опатију. У понедељак је Краљ Господар својим јахтом присио у Трст, гдје се искрцао из јахта и учинио дугу шетњу. Том приликом је аутомобилом учинио излет у Мира-

маре. Њ. В. Краљ се још налази у Трсту.

Књаз Петар на путу. Њ. Кр. В. Књаз Петар, који је био у Петрограду на вјенчању Књагиње Јелене, кренуо се из Петрограда у понедељак и у уторак из јутра стигао је у Беч, а на Цетиње ће по свој прилици стићи у петак по подне. О боравку његову у Петрограду добили смо нарочити извјештај. Њ. Кр. В. Књаз Петар стигао је био у Петроград 19. ов. м. На жељезничкој станици, као што смо и раније јавили, био је на свечан начин дочекан и том су му приликом указали све почасте, које се указују члановима владарске породице. На станици га је дочекао Велики Књаз Константин Константиновић са Књажевима, генералима и официрским кором. При изласку на перон поздравила га је почасна чета са музиком на челу. Када је Њ. Кр. В. Књаз Петар изашао из воза, који му је био стављен на расположење од Варшаве, загрлио се и пољубио са Великим Књазом Константином и прегледао почасну чету, поздрављајући је ријечима: „здрово молочи“, нашта су га војници поздравили громогласним ускликом: „здравје желимо Вашем Краљевском Височанству“, нашта је музика интонирала црногорску химну. Пошто је Велики Књаз Константин представио Књазу Петру генерале, ушли су у аутомобил и одвезли се у царски двор. Њ. Кр. В. Књаз Петар био је одмах примљен код цара, који га је подуже вријеме задржао у аудијенцију. При доласку у царском двору дочекао га је министар двора барон Фредерикс и маршал гроф Бекендорф у потпуној парадној одласку Њег. Краљевско Височанство Књаз Петар представио је цару своју свиту г. Лазара Мијушковића, председника Државног Савјета у пензији и г. Бригадира Митра Мартиновића, шефа дворске војне куће. Том приликом цар је одликовао Њ. Кр. В. Књаза Петра орденом Св. Александра Невског, а Бригадира Митра Мартиновић ордемом Св. Анне првог степена, а г. Л. Мијушковићу, пошто је раније одликован, подарио је табакеру с брилијантима. Послије аудијенције Њ. Кр. В. Књаз Петар одвезао се у велики царски двор, гдје су му били апартмани одређени. У вече је био гала дине у част Краља од Србије, коме је и Њ. Кр. В. Књаз Петар присуствовао. У опште за све вријеме свога боравка у Петрограду Њ. Кр. В. Књаз Петар врло је усрдно дочекиван и био је предмет опште пажње.

Остаје на Цетињу. Неки биоградски листови донијели су вијест, да ће г. д-р Михаило Гавриловић, посланик Краљевине Србије на Цетињу бити премјештен. Биоградски Прес Биро ту вијест о премјештају г. д-р Гавриловића службено демантује.

Отпутовао. Његово Преосвештенство епископ рашко-захумски г. Кирил, који се на Цетињу бавио краће вријеме, отпутовао је у недјељу у Никшић.

† Поп Радован Марковић. У Подгорци је 28. ов. м. ноћу преминуо послје дугог и тешког боловања поп Радован Марковић, командир у пензији, један од наших заслужних ратника и личних јунака. Тијело његово пренесено је у Пипере на Стијену 29. ов. м. а предат је матери земљи 30. ов. м. са свијема војничким почастима. Подгоричко грађанство посмртне остатке испратило је на свечан начин до Везирова Моста, уз учешће пјевачког друштва „Бранко“, уче-

ника гимназије и основних школа и разних корпорација. Код Везирова Моста од стране грађанства опростио се са смртним остацима представник подгоричке општине, на Врањичким Њивама г. Лазар Чобељић, а на самом гробу г. командир Милутин Вучић, командант бригаде. Покојни поп Радован је био један од наших бораца и одликовао се храброшћу и пожртвовањем на бојном пољу, као што је у мирно доба уживао опште уважање и поштовање. Покој му души!

Оснажио ријешење. Велики Суд оснажио је ријешење обласног суда на Цетињу, којим су пуштени испод суђења и ослобођени као невини г. г. Пера Петровић, бив. књиговођа министарства финансија, Васо Радовановић, терзија, чиновник поштанско-телеграфског одјељења Иванишевић и Драго Мартиновић, чувар, оптужени због крађе марака из поштанско-телеграфског одјељења.

Маневри у Босни. Овијех дана завршени су маневри петнаестог корпуса у Босни и Херцеговини, који су држани дуж наше границе према Херцеговини. Командант корпуса генерал Ауфенберг руководио је овим маневрима. Као што листови доносе, маневри нијесу ни мало повољно испали. Официри се нијесу могли служити, веле, картама, него су морали узимати вође, а међу војницима је долазило чак и до физичког разрачунавања, а и много их је настрадало ушљед сувишег напрезања.

Свјетски путник. Овијех дана стигао је у Биоград Милорад Рајичевић, свјетски путник, који је на пут око свијета пошао с прољећа прошле године. Као што је познато, Рајичевић је на том путу прошао и кроз нашу земљу и на Цетињу био, којом је приликом врло лијепо предусретнут. Рајичевић је на пут кренуо 15. марта прошле године и за ово вријеме је прошао Србију, Новопазарски Санџак, Црну Гору, Италију, Швајцарску, Француску, Енглеску, Њемачку, Русију, Сибир, Јапан, Шјелу Азију с већим острвљем, један дио Африке, Румунију и Бугарску. При повратку у Биоград, уредништво „Малог Журнала“ приредило му је свечан дочек, пошто је он за рачун овог листа путовао и њему са пута извјештаје и слике слао. Са овога свога пута Рајичевић мисли да изда дјело с илустрацијама о утисцима својим. За вријеме свога боравка у Црној Гори Рајичевић је слао врло лијепо и симпатичне дописе о нашој земљи, одакле је старином.

Ново позориште. Листови јављају, да управа загребачког позоришта оснива ново путујуће позориште, које ће бити под управом г. Михаила Марковића, члана за-

гребачког позоришта. Ово позориште почеће рад 18. септембра у Сарајеву.

Ликвидација. Акционарско друштво Мосингер, које има литографско-цинографски завод у Загребу, гдје су рађене јубиларне слике и албуми прошле године, има главну скупштину 2. септембра ради ликвидације. Друштво има до сада 88.361 круну губитка и због тога ће ликвидирати.

Разне вијести

Пропадање Млетака. У талијанском листу „Cicerone“ изијета су саопштена о узроцима сталног пропадања класичних грађевина у Венецији, те се морају предузимати мјере за заштиту дивних уметничких творевина. Испитивање је показивало, да је због непрестаног чишћења и багеровања Св. Маркова канала, да би се добила потребна дубина од осам метара за ратне и трговачке лађе, земљиште почело да попушта и не може да издржи тежину зграда. Осим тога из великог канала вода због јаког завијутка код Ријалта, тражи подземни пут и пролази испод Маркова трга за канал Св. Марка. Због тога су се појавиле и пукотине на великом Ријалтомошту и објектима испод Фондације Fondaco de Tedesci, а због тога се и срушио стари Кампаниле (звоник). Под у цркви Св. Марка јако се угнуло, а на његовим сводовима, на главним зидовима дуж оне палате и на Мосту Уздаха, показале су се пукотине. Ове године појављују се нови знаци неиздржливости земљишта. У великој цркви Сан Ђорџа Мађоре на другој обали канала пренукао је цио средњи свод уздуж, те више нема сумње да узрок сталног рушења најзнатнијих грађевина историје умјетности лежи у неосигуравању обале приликом фаталног багеровања. У Венецији на жалост до сад нијесу на то обрађали пажњу.

Кисјело млијеко продужује живот. „Пијте кисјело млијеко, ако хоћете, да дуже живите!“ Овај савјет није потекао из уста обичног човјека, него је резултат тачног испитивања славног лекара, бактериолога у Пастерову заводу у Паризу, Руса Мечникова. Кисјело млијеко убива многе бактерије, што се роје у човјечем задњем пријеву и трују нашу крв. На тај начин нас кисјелина чува од многих болести, које нем пријете. Осим тога, кисјело млијеко одржава младост и свјежину нашега тијела, а и знатно је хранљиво. „Ја свако јутро попийем на лите срца двије чашиче кисјела млијека, вели Мечников, а осјећам се чин и крјепак и ако сам по годинама стар!“ И збила ко види Мечникова, тај не би желио боље старост од његове.

ПОТПИСАТОЈ КЊИЖАРИ

ЧАСТ ЈЕ ИЗВИЈЕСТИТИ

Све школске одборе и г.г. учитеље, да се је за наступајућу школску годину снадбјела са свим потребним *уџбеницима* и *другим ђачким потребама*.

Све поруџбине обавља брзо и у реду.

КЊИЖАРА
Ш. Г. ЛАКОВИЋА
у Никшићу.

Р. 41. бр. 20 2.6

НА ЗНАЊЕ

ШКОЛСКИМ ОДБОРИМА И УПРАВАМА ОСН. ШКОЛА

У КЊИЖАРИ

Мартиновића и Иванишевића

НА ЦЕТИЊУ

Могу се уз најповољније услове добити:

- 1) сви уџбеници (државног и страних издања) *прејоручени и одобрени од Кр. Министарства Просвјете за основе школе;*
- 2) све књиге за ђачке и народне књижнице;
- 3) сва *учила за основне школе* (мапе, глобуси, рачуналке, геометр. тијела и др.)
- 4) све *школске и канцеларијске потребе*. Свој каталог и др. обавјештења на захтјев свакоме шаље.

Н. Б. Нетачни су дакле, сви они огласи појединих књижара о њиховом искључивом праву набавке и продаје извјесних уџбеника, јер то право припада свима књижарама подједнако (акт Мин. Просвјете од 13. августа о. г., број 2655).

Р. 109, број 18, 3.4